

Współpraca parlamentarna państw Grupy Wyszehradzkiej

Koncepcja współpracy międzynarodowej parlamentów zmieniała swoją formę na przestrzeni dziesięcioleci. Historycznie idea dyplomacji parlamentarnej odnosiła się do negocjacji wielostronnych, w trakcie których prowadzono debatę i głosowano nad projektami rezolucji¹. Była to więc jedna z metod podejmowania decyzji w świecie dyplomacji. Dziś postrzeganie parlamentarzystów działających za granicą jako „demokratycznie upoważnionych dyplomatów” jest nawiązaniem do ich historycznej roli wysłanników władców do innych państw². Niektórzy badacze w swoich definicjach dyplomacji parlamentarnej rozróżniali „metody parlamentarne” i „aktorów parlamentarnych”, wskazując, że delegaci parlamentów narodowych praktykują tzw. dyplomację konferencyjną na międzynarodowych zgromadzeniach parlamentarnych³. Postrzeganie członków parlamentów narodowych jako dyplomatów nie oznacza oczywiście, że zastępują oni przedstawicieli władzy wykonawczej ponieważ posiadają od nich silniejszą legitymację demokratyczną. Rola parlamentów powinna być raczej bardziej aktywna i wspierająca rząd w formułowaniu kierunków i celów polityki zagranicznej państwa. Tak więc rola organów ustawodawczych w polityce zagranicznej polega bardziej na wywieraniu wpływu niż określaniu tej polityki⁴.

Na początku XX w., kiedy to dążono do wzmocnienia idei pokoju i demokracji w stosunkach międzynarodowych, w niektórych krajach, szczególnie w Skandynawskich, unaoczniał się trend, aby działania rządów w polityce zagranicznej podawać ściślejszej kontroli parlamentarnej⁵. W pierwszych latach działalności Ligi Narodów większość krajów skandynawskich wypracowała zasadę, że przedstawiciele parlamentu, a dokładniej przedstawiciele partii parlamentarnych, byli obligatoryjnie włączani do delegacji państwowej do Zgromadzenia Ligi Narodów⁶.

Współcześnie aktywność międzynarodowa parlamentów jest czymś oczywistym. Do czynników, które umożliwiły zaangażowanie się parlamentów narodowych w sferę polityki zagranicznej należą przemiany w stosunkach międzynarodowych wywołane m.in. globalizacją, a także zmiana roli samej dyplomacji państw, która musiała mierzyć z coraz większą liczbą złożonych problemów. W wyniku procesów globalizacji, integracji, czy też uniwersalizacji norm np. rozwoju koncepcji praw człowieka, państwa nie skupiały się tylko nad tzw. high politics, ale także na low politics⁷. Współcześnie wiele spraw, którymi muszą zajmować się państwa w ramach swojej legislacji wynika z problemów o charakterze globalnym. Aby je rozwiązać, potrzebne jest wieloaspektowe podejście.

W efekcie pojawiły się nowe typy dyplomacji, takie jak dyplomacja parlamentarna dyplomacja kulturalna, sportowa, publiczna czy paradyplomacja realizowana przez władze lokalne i regionalne⁸.

¹ Rusk, D. (1955) 'Parliamentary Diplomacy – Debate vs. Negotiation', *World Affairs Interpreter* 26: 121–122

² Geert Jan Hamilton (Clerk of the Netherlands Senate), Communication to the Meeting of the Association of Secretaries-General of Parliaments, Québec City, 22–26 October 2012, p. 3.

³ Rittberger, V. (1983) 'Global Conference Diplomacy and International Policy- Making: The Case of UN-Sponsored World Conferences', *European Journal of Political Research* 11: 171.

⁴ Ray, R. (1991) *Parliamentary Diplomacy*. New Delhi: Chand

⁵ Götz, N. (2005). On the Origins of 'Parliamentary Diplomacy': Scandinavian 'Bloc Politics' and Delegation Policy in the League of Nations. *Cooperation and Conflict*, 40(3), 267.

<https://doi.org/10.1177/0010836705055066>

⁶ Ibidem, s. 273-274.

⁷ B. Surmacz, A. Kuczyńska-Zornik (red.), *Dyplomacja parlamentarna w Europie Środkowej i Wschodniej w latach 2015–2019*, Instytut Europy Środkowej, Policy Papers 2/2019, s. 10.

⁸ Stavridis, S., & Jančić, D. (2017). *Parliamentary Diplomacy in European and Global Governance*. Brill | Nijhoff, s. 1.

Przesłanki normatywne do zaangażowania się parlamentów krajowych w sferze międzynarodowej dostarczały modele liberalnej demokracji, które dostrzegały potrzebę silnej legitymizacji decyzji politycznych, a także idee kosmopolityzmu i globalizmu oraz nowego regionalizmu⁹.

Czynnikami z kategorii subiektywnych, które pozwalają parlamentom na aktywność międzynarodową może być także potrzeba sprawczości i skuteczności w polityce zagranicznej. Państwa w złożonym świecie stosunków międzynarodowych, chcąc skutecznie realizować swoje cele, muszą dostosowywać swoje narzędzia do tych warunków. W efekcie procesów globalizacji zmienia się również sposób, w jaki podejmuje się decyzje na poziomie międzynarodowym. W złożonych strukturach politycznych z wieloma aktorami i intensywnymi interakcjami między nimi „zarządzanie” (*governance*) jest skuteczniejsze niż rządzenie (*to govern*). Na arenie międzynarodowej mamy zatem do czynienia z globalnym zarządzaniem¹⁰. Stąd też państwa, chcąc osiągnąć swoje cele w wymiarze międzynarodowym, jakimi są bezpieczeństwo, legitymizacja i budowanie dobrobytu społeczeństwa, muszą być świadome „konieczności konsensusu” przy zbiorowym rozwiązywaniu problemów, a także rozwijać kulturę współpracy w nie-hierarchicznych strukturach politycznych, np. sieciach międzyrządowych¹¹.

Dla uporządkowania różnych i złożonych form aktywności międzynarodowej parlamentów krajowych Unia Międzyparlamentarna (*Interparliamentary Union* – IPU) proponuje wyróżnienie trzech rodzajów współpracy legislatur na poziomie międzynarodowym: dyplomację parlamentarną, współpracę międzyparlamentarną i współpracę techniczną¹². Według IPU dyplomacja parlamentarna jest wykorzystywana do promowania dialogu politycznego w trudnych kwestiach, które wymagają stopniowego delikatnego podejścia dyplomatycznego (np. sytuacje konfliktowe) z krajami sąsiednimi w regionie. Współpraca międzyparlamentarna to nie tylko różnego rodzaju współpraca bilateralna (np. poprzez bilateralne grupy przyjaźni), ale przede wszystkim współpraca wielostronna na międzynarodowych i regionalnych forach parlamentarnych. Pomoc techniczna to pomoc parlamentów krajów rozwiniętych w budowaniu potencjału i *know-how* parlamentów krajów rozwijających się.

W niniejszym tekście skupię się na dwóch rodzajach aktywności parlamentów państw Grupy Wyszehradzkiej – współpracy międzyparlamentarnej na forum Unii Europejskiej dotyczących polityki migracyjnej w UE w 2015 i 2016 r. oraz na dwu- i wielostronnej dyplomacji parlamentarnej realizowanej przez Polskę, Czechy, Słowację i Węgry.

Parlamente państw Grupy Wyszehradzkiej wobec kryzysu migracyjnego w UE z lat 2015-2016

UE w latach 2015-2016 podjęła szereg działań, które miały na celu powstrzymanie napływu nielegalnych migrantów na terytorium UE oraz pomoc tym osobom. Część z propozycji spotkała się z niechęcią państw członkowskich. Państwa Grupy Wyszehradzkiej najczęściej zastrzeżeń zgłaszały do propozycji środków zapobiegawczych w *Europejskim programie w zakresie migracji* przedstawionym przez KE 13 maja 2015 r., mechanizmów relokacji 120 000 uchodźców oraz przesiedleń 20 000 osób, a także reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego.

⁹ Ibidem, s. 7.

¹⁰ Zürn M., (2010), *Global governance as multi- level governance* [in:] H. Enderlein, S. Wälti, M. Zürn (eds.), *Handbook on Multi-level Governance*, Edward Elgar Cheltenham, UK - Northampton, MA, USA, pp. 80-99.

¹¹ Caporaso, J. A. (1996), *The European Union and Forms of State: Westphalian, Regulatory or Post-Modern?*, „*Journal of Common Market Studies*” vol. 34, no. 1, <<http://dx.doi.org/10.1111/j.1468-5965.1996.tb00559.x>>.

¹² D. Beetham (2006), *Parliament and democracy in the twenty-first century. A guide to good practice*, *Inter-Parliamentary Union*, 172-179.

W odniesieniu do pierwszej z wymienionych kwestii, w swoich opiniach przekazanych COSAC (Konferencja Komisji do Spraw Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej) w drugiej połowie 2015 r. obie izby polskiego i czeskiego parlamentu wskazywały, że kluczowe dla powstrzymania nielegalnej migracji jest zwalczanie jej źródeł w państwach pochodzenia np. poprzez przeciwdziałanie biedzie, konfliktom zbrojnym, łamaniu praw człowieka oraz budowanie zrównoważonej gospodarki i sprawnych instytucji; ściślejsza współpraca z państwami pochodzenia oraz państwami tranzytowymi (np. tworzenie obozów dla uchodźców w państwach trzecich); zwalczanie przemytu handlu ludźmi¹³. Ponadto czeski Senat w swojej opinii podkreślał, że w UE potrzebna jest bardziej efektywna polityka w zakresie powrotów i ściśle przestrzegania istniejących wspólnych zasad azylowych. Czeska Izba Poselska oraz słowacka Rada Narodowa odrzucały obligatoryjne kwoty relokacyjne oraz nie zgadzały się na podważanie dorobku Schengen, jakim jest swobodny przepływ osób. Ich zdaniem działania w zakresie migracji w UE powinny opierać się na solidarności, ale równocześnie także na dobrowolności.

Odnosnie do mechanizmów relokacji i przesiedleń parlamenty państw Grupy Wyszehradzkiej utrzymywały jednolite stanowisko na forum COSAC, sprzeciwiając się kwotom zaproponowanym przez KE¹⁴. Postulowały one rozmieszczanie uchodźców na zasadzie dobrowolności, a także utworzenie rozsądnego systemu podziału opartego na faktycznych możliwościach państw członkowskich UE. W opinii polskiego Sejmu przy ustalaniu limitu osób na poszczególne państwa, KE powinna uwzględnić sytuację na Ukrainie, gdyż w przypadku napływu uchodźców z tego kraju Polska staje się dla nich tzw. krajem docelowym.

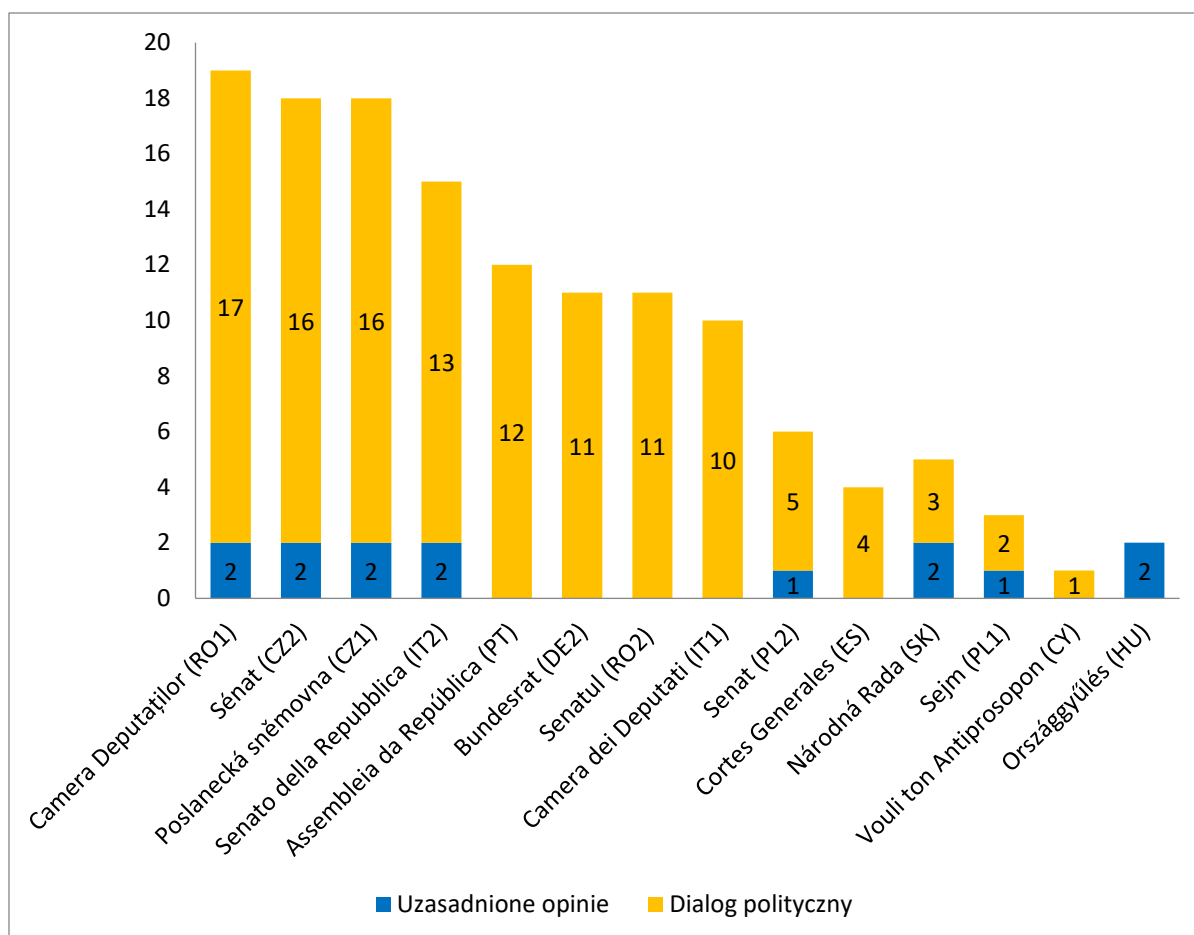
Stanowiska parlamentów V4 odnośnie do mechanizmów relokacji i przesiedleń dzieliły także legislatury państw bałtyckich, a także brytyjska Izba Lordów oraz austriacka Rada Narodowa.

Wśród parlamentów narodowych państw członkowskich UE najwięcej zastrzeżeń dotyczących zgodności z zasadą pomocniczości padało wobec (1) wniosku KE z 9 września 2015 r. ustanawiającego kryzysowy mechanizm relokacji oraz (2) wniosku KE z 4 maja 2016 r. zmieniającego rozporządzenie Dublin III i wprowadzającego tzw. korekcyjny mechanizm przydziału migrantów, który miał być uruchamiany automatycznie w sytuacji kryzysowej. Dokumenty te stanowiły element reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego.

Wykres 1. Opinie formalne (uzasadnione opinie) i nieformalne (dialog polityczny) dotyczące projektów rozporządzeń reformujących WESA przesłane przez parlamenty narodowe do Komisji Europejskiej

¹³ Dwudziesty czwarty raport półroczny: zmiany stosowanych w Unii Europejskiej procedur i praktyk dotyczących kontroli parlamentarnej, COSAC, Luksemburg, 29 listopada–1 grudnia 2015, http://oide.sejm.gov.pl/oide/images/files/international/raport_cosac_24.pdf, s. 18-20.

¹⁴ Ibidem, s. 20-23.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *National Parliament opinions and Commission replies*, "ec.europa.eu", http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/relations/relations_other/npo/index_en.htm

W odniesieniu do pierwszego z aktów ustawodawczych, parlamenty Czech, Słowacji i Węgier wskazywały w uzasadnionych opiniach przesłanych KE, że ustanowienie stałego mechanizmu relokacji ma złą podstawę prawną¹⁵. Zdaniem obu izb czeskiego parlamentu stały mechanizm przekazuje KE uprawnienia, które mają znaczący wpływ na systemy azylowe państw członkowskich i silnie oddziałują na ich polityki wewnętrzne. Parlament węgierski podkreślał, że KE tworzy zautomatyzowany i scentralizowany mechanizm, który nie został poddany wystarczającym konsultacjom z państwami członkowskimi oraz został stworzony bez aktywnego udziału Rady Unii Europejskiej. Z kolei słowacka Rada Narodowa uznała w swojej uzasadnionej opinii, że propozycja KE wprowadza stałą derogację od przepisów tzw. rozporządzenia dublińskiego, które zobowiązuje państwa członkowskie do analizy przesłanek nadania międzynarodowej ochrony prawnej imigrantowi, a cele wniosku mogą być lepiej osiągnięte na poziomie krajowym, niż na poziomie UE.

Czeska Izba Poselska i Senat w uzasadnionych opiniach przesłanych KE podnosiły argument, że korekcyjny mechanizm przydziału nie wnosi wartości dodanej do już istniejących mechanizmów w państwach członkowskich¹⁶. Nie bierze on przede wszystkim pod uwagę aktualnej sytuacji w państwach oraz ich zdolności infrastrukturalnych, zaś przymusowo relokowani uchodźcy nie będą mieli motywacji do zintegrowania się ze społeczeństwem państwa członkowskiego, do którego zostali wysłani. Z kolei ustanowienie kar pieniężnych za nie przyjmowanie uchodźców jest nieracjonalne, gdyż

¹⁵ *Reasoned opinions on COM/2015/0450*, "ipex.eu", <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/document/COM20150450.do#dossier-COD20150208>

¹⁶ *Reasoned opinions on COM/2016/0270*, "ipex.eu", <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/document/COM20160270.do#dossier-COD20160133>,

może dojść do sytuacji, w której w państwie skumulują się osoby, które nie mogą uzyskać ochrony międzynarodowej, ale też nie mogą zostać odesłane do kraju trzeciego. Wówczas, według propozycji KE, nalicza się łączne kary dla państwa członkowskiego.

Węgierskie Zgromadzenie Narodowe podkreślało w swojej uzasadnionej opinii, że propozycje KE wykraczają poza uprawnienia nadane jej w traktatach, a konkretnie w art. 78 ust. 2e TFUE¹⁷.

Polski Sejm i Senat, wydając uzasadnioną opinię do wniosku KE z 4 maja 2016 r., który zmieniał rozporządzenie Dublin III i który ustanawiał tzw. korekcyjny mechanizm przydziału, czyli bardziej restrykcyjny instrument względem kryzysowego mechanizmu relokacji, nie negowały konieczności „poszukiwania rozwiązania europejskiego kryzysu migracyjnego na poziomie wyższym niż regionalny lub narodowy”. Za niezgodny z zasadą pomocniczości uznawały sam korekcyjny mechanizm przydziału, który wkracza zbyt głęboko w zastrzeżone kompetencje państw dotyczące polityki bezpieczeństwa i praw socjalnych. Mechanizm korekcyjny może wręcz doprowadzić do „przerzucania” azylantów do odleglejszych państw członkowskich¹⁸.

Podobne zdanie co parlamenty Polski, Czech i Węgier wyrażała słowacka Rada Narodowa. W uzasadnionej opinii przesłanej do KE przez tę izbę wskazywano, na podstawie dotychczasowej praktyki, że narzucanie limitów przyjmowania uchodźców nie jest skuteczne, dlatego zaproponowany korekcyjny mechanizm przydziału jest niewykonywalny. Ponadto stworzenie zautomatyzowanego systemu informacyjnego dotyczącego wniosków azylowych nakłada dodatkowe obciążenia na państwa członkowskie¹⁹.

Dwu- i wielostronna dyplomacja parlamentarna realizowana przez Polskę, Czechy, Słowację i Węgry

Aktywność parlamentów w polityce zagranicznej dotyczy udziałów przedstawicieli legislatur w zgromadzeniach parlamentarnych organizacji międzynarodowych, a także współpracy w ramach parlamentarnych bilateralnych grup przyjaźni z innymi państwami. Zgromadzenia parlamentarne organizacji międzynarodowych tworzone są w celu promowania wartości demokratycznych w stosunkach międzynarodowych i zwiększenia legitymizacji na tym poziomie. Gremia te pełnią głównie funkcje doradcze, ale ostatnie badania pokazują, że instytucje te także znacząco przyczyniają się do wzmocnienia funkcji kontrolnej parlamentów względem władzy wykonawczej w państwach²⁰. Niemniej zgromadzenia parlamentarne organizacji międzynarodowych są często krytykowane jako miejsca tzw. „turystyki parlamentarnej”. Zarzut ten nawet częściej podnoszony jest wobec udziału parlamentarzystów w parlamentarnych grupach przyjaźni, które służą utrzymywaniu kontaktów dwustronnych, czasami także wielostronnych, w celu pogłębienia współpracy politycznej, gospodarczej i kulturalnej między państwami.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ J. Lipps, *Intertwined parliamentary arenas: Why parliamentarians attend international parliamentary institutions*, „European Journal of International Relations”, 27(2), 2021, s. 501–520. <https://doi.org/10.1177/1354066120946480>

Tabela 1. Udział izb niższych parlamentów państw Grupy Wyszehradzkiej w międzynarodowych zgromadzeniach parlamentarnych oraz parlamentarnych grupach przyjaźni.

Kadencja	Országgyűlés (HU)		Sejm (PL)		Poslanecká sněmovna (CZ)		Národná rada (SK)	
	2014-2018	2018-2022	2015-2019	2019-2023	2013-2017	2017-2021	2016-2020	2020-2024
Zgromadzenia parlamentarne organizacji międzynarodowych	Unia Międzyparlamentarna	Unia Międzyparlamentarna	Unia Międzyparlamentarna	Unia Międzyparlamentarna	Unia Międzyparlamentarna	Unia Międzyparlamentarna	Unia Międzyparlamentarna	Unia Międzyparlamentarna
	Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy	Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy	Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy	Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy	Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy	Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy	Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy	Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy
	Zgromadzenie Parlamentarne NATO	Zgromadzenie Parlamentarne NATO	Zgromadzenie Parlamentarne NATO	Zgromadzenie Parlamentarne NATO	Zgromadzenie Parlamentarne NATO	Zgromadzenie Parlamentarne NATO	Zgromadzenie Parlamentarne NATO	Zgromadzenie Parlamentarne NATO
	Zgromadzenie Parlamentarne OBWE	Zgromadzenie Parlamentarne OBWE	Zgromadzenie Parlamentarne OBWE	Zgromadzenie Parlamentarne OBWE	Zgromadzenie Parlamentarne OBWE	Zgromadzenie Parlamentarne OBWE	Zgromadzenie Parlamentarne OBWE	Zgromadzenie Parlamentarne OBWE
	Zgromadzenie parlamentarne Unii dla Śródziemnomorza	Zgromadzenie parlamentarne Unii dla Śródziemnomorza	Parlamentarny wymiar Inicjatywy Środkowoeuropejskiej	Parlamentarny wymiar Inicjatywy Środkowoeuropejskiej	Parlamentarny wymiar Inicjatywy Środkowoeuropejskiej	Parlamentarny wymiar Inicjatywy Środkowoeuropejskiej	Parlamentarny wymiar Inicjatywy Środkowoeuropejskiej	Parlamentarny wymiar Inicjatywy Środkowoeuropejskiej
	Parlamentarny wymiar Inicjatywy Środkowoeuropejskiej	Parlamentarny wymiar Inicjatywy Środkowoeuropejskiej	Konferencja Parlamentarna Morza Bałtyckiego	Konferencja Parlamentarna Morza Bałtyckiego			Zgromadzenie parlamentarne Unii dla Śródziemnomorza	Zgromadzenie parlamentarne Unii dla Śródziemnomorza
	Zgromadzenie Parlamentarne Frankofonii	Zgromadzenie Parlamentarne Frankofonii	Oprócz grup współpracy dwustronnej, polski parlament wysyłał swoich przedstawicieli do	Oprócz grup współpracy dwustronnej, polski parlament wysyłał swoich przedstawicieli do			Globalna sieć parlamentarna OECD	Globalna sieć parlamentarna OECD
							Zgromadzenie Parlamentarne	Zgromadzenie Parlamentarne

			zgromadzeń parlamentarnych powołanych na mocy odrębnych porozumień między państwami bliskimi Polsce: Delegacja Sejmu i Senatu RP do Zgromadzenia Parlamentarnego Sejmu i Senatu RP i Sejmu Republiki Litewskiej (16 posłów, 4 senatorów) Delegacja Parlamentarna do Zgromadzenia Parlamentarnego RP i Ukrainy (14 posłów, 4 senatorów) Delegacja do Zgromadzenia Parlamentarnego Sejmu i Senatu RP, Sejmu Republiki Litewskiej i Rady Najwyższej Ukrainy (7 posłów, 3 senatorów) Delegacja do Zgromadzenia Parlamentarnego Rzeczypospolitej	zgromadzeń parlamentarnych powołanych na mocy odrębnych porozumień między państwami bliskimi Polsce: Delegacja Sejmu i Senatu RP do Zgromadzenia Parlamentarnego Sejmu i Senatu RP i Sejmu Republiki Litewskiej (16 posłów, 4 senatorów) Delegacja Parlamentarna do Zgromadzenia Parlamentarnego RP i Ukrainy (16 posłów, 4 senatorów) Delegacja do Zgromadzenia Parlamentarnego Sejmu i Senatu RP, Sejmu Republiki Litewskiej i Rady Najwyższej Ukrainy (9 posłów, 3 senatorów) Delegacja do Zgromadzenia Parlamentarnego Rzeczypospolitej			Organizacji Współpracy Gospodarczej Morza Czarnego	Organizacji Współpracy Gospodarczej Morza Czarnego
--	--	--	--	--	--	--	--	--

			Polskiej i Republiki Mołdawii (6 posłów, 3 senatorów) Delegacja do Zgromadzenia Parlamentarnego Rzeczypospolitej Polskiej i Gruzji (7 posłów, 3 senatorów) Polska Sekcja Stowarzyszona Zgromadzenia Parlamentarnego Frankofonii (2 posłów, 5 senatorów)	Polskiej i Republiki Mołdawii (6 posłów, 3 senatorów) Delegacja do Zgromadzenia Parlamentarnego Rzeczypospolitej Polskiej i Gruzji (7 posłów, 3 senatorów) Polska Sekcja Stowarzyszona Zgromadzenia Parlamentarnego Frankofonii (2 posłów, 5 senatorów)					
Parlamentarne grupy przyjaźni (dwustronnej i wielostronnej)	75 grup Największe pod względem liczby członków: 1. Węgiersko-turecka (21 os.) 2. Węgiersko-rosyjska (20 os.) 3. Węgiersko-amerykańska (19 os.) 4. Węgiersko-polska, węgiersko-fińska, węgiersko-szwedzka, węgiersko-	72 grupy Największe pod względem liczby członków: 1. Węgiersko-amerykańska (33 os.) 2. Węgiersko-niemiecko-lichtensztańsk a (31 os.) 3. Węgiersko-szwajcarska (29 os.) 4. Węgiersko-chińska (27 os.)	85 grup Największe pod względem liczby członków: 1. Polsko-izraelska (108 os.) 2. Polsko-tajwańska (74 os.) 3. Polsko-ukraińska (56 os.) 4. Polsko-chińska (55 os.) 5. Polsko-kazachska (50 os.)	64 grupy Największe pod względem liczby członków: 1. Polsko-izraelska (130 os.) 2. Polsko-tajwańska (92 os.) 3. Polsko-gruzińska (69 os.) 4. Polsko-chińska (68 os.) 5. Polsko-amerykańska (62 os.)	64 grupy Największe pod względem liczby członków: 1. Czesko-rosyjska (59 os.) 2. Czesko-słowacka (57 os.) 3. Czesko-chińska (55 os.) 4. Czesko-izraelska (43 os.) 5. Czesko-armeńska (39 os.)	66 grup Największe pod względem liczby członków: 1. Czesko-izraelska (58 os.) 2. Czesko-słowacka (50 os.) 3. Czesko-polska (40 os.) 4. Czesko-chińska (39 os.) 5. Czesko-rosyjska (38 os.)	31 grup Największe pod względem liczby członków 1. Słowacko-czeska (56 os.) 2. Słowacko-rosyjska (50 os.) 3. Słowacko-amerykańsko-kanadyjska (30 os.) 4. Słowacko-polska (28 os.) 5. Słowacko-chińska (26 os.)	31 grup Największe pod względem liczby członków 1. Słowacko-czeska (53 os.) 2. Słowacko-rosyjska (38 os.) 3. Słowacko-izraelska (36 os.) 4. Słowacko-amerykańsko-kanadyjska (35 os.) 5. Słowacko-ukraińska, słowacko-	

	japońska, węgiersko- chińska (po 18 os.)							bałkańska (po 29 os.)
--	---	--	--	--	--	--	--	--------------------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie stron internetowych parlamentów państw Grupy Wyszehradzkiej.

Delegacje pierwszych izb parlamentów każdego państw Grupy Wyszehradzkiej uczestniczą w spotkaniach pięciu międzynarodowych zgromadzeniach parlamentarnych: Zgromadzeniu Parlamentarnym Rady Europy, Zgromadzeniu Parlamentarnym NATO, Zgromadzeniu Parlamentarnym OBWE, Parlamentarnym wymiarze Inicjatywy Środkowoeuropejskiej oraz w pracach Unii Międzyparlamentarnej. Ponadto węgierski Országgyűlés jest członkiem Zgromadzenia parlamentarnego Unii dla Śródziemnomorza oraz Zgromadzenia parlamentarnego Frankofonii, polski Sejm bierze udział w pracach Konferencji Parlamentarnej Morza Bałtyckiego, a słowacka Národná rada w Zgromadzeniu Parlamentarne Unii dla Śródziemnomorza, Globalnej sieci parlamentarnej OECD oraz Zgromadzeniu Parlamentarnym Organizacji Współpracy Gospodarczej Morza Czarnego. Tym samym słowacki parlament spośród wszystkich państw V4 jest najbardziej aktywny jeżeli chodzi o udział w międzynarodowych zgromadzeniach parlamentarnych – jest członkiem 8, węgierski parlament – 7, polski Sejm – 6, a czeska Izba Poselska - 5.

Co ciekawe w latach 2015-2019 i 2019-2023 oprócz grup współpracy dwustronnej, przedstawiciele polskiego Sejmu oraz Senatu uczestniczyli w pracach zgromadzeń parlamentarnych powołanych na mocy odrębnych porozumień między państwami bliskimi Polsce. Były to: Zgromadzenie Parlamentarne RP i Ukrainy, Zgromadzenie Parlamentarne Sejmu i Senatu RP, Sejmu Republiki Litewskiej i Rady Najwyższej Ukrainy, Zgromadzenie Parlamentarne Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Mołdawii, Zgromadzenie Parlamentarne Rzeczypospolitej Polskiej i Gruzji oraz Polska Sekcja Stowarzyszona Zgromadzenia Parlamentarnego Frankofonii.

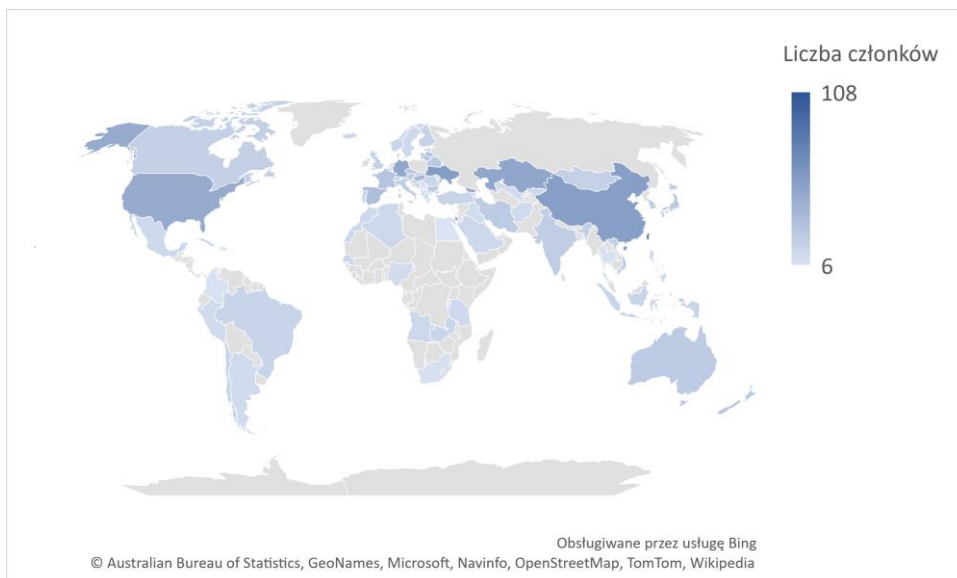
Przykłady współpracy dwu- i wielostronnej w ramach parlamentarnych grup przyjaźni można oceniać pod kątem dwóch kryteriów. Po pierwsze, liczba tych grup może świadczyć o dużych ambicjach parlamentu w sprawach zagranicznych, ale także jest sygnałem, że w sytuacji, gdy takich grup jest bardzo dużo to bądź co bądź ograniczone zasoby parlamentu mogą nie być efektywnie wykorzystywane. Ten ostatni wniosek, należy zestawić z drugim kryterium, a mianowicie rozproszeniem przestrzennym państw, z którymi takie grupy przyjaźni powołano.

Najwięcej grup przyjaźni funkcjonowało w polskim Sejmie w latach 2015-2019 – 85 - oraz w węgierskim Zgromadzeniu Narodowym w latach 2014-2018 oraz w kadencji 2018-2022 – po 72. Najmniej grup zaś tworzyła w analizowanych kadencjach słowacka Rada Narodowa – po 31. Co więcej słowacki parlament, stosował taktykę grupowania państw w ramach wspomnianych grup przyjaźni parlamentarnej, tzn. tworzone np. grupę współpracy z państwami Bałkanów Zachodnich, Ameryki Łacińskiej, czy państwami skandynawskimi.

Ciekawych informacji dostarczają także dane przedstawione w tabeli 1, dotyczące największych grup przyjaźni pod względem liczby członków. Świadczyć to może o istotności współpracy z danym państwem. W tym zestawieniu w zasadzie tylko czeska Izba Poselska oraz słowacka Rada Narodowa posiadają grupy współpracy z innymi państwami V4.

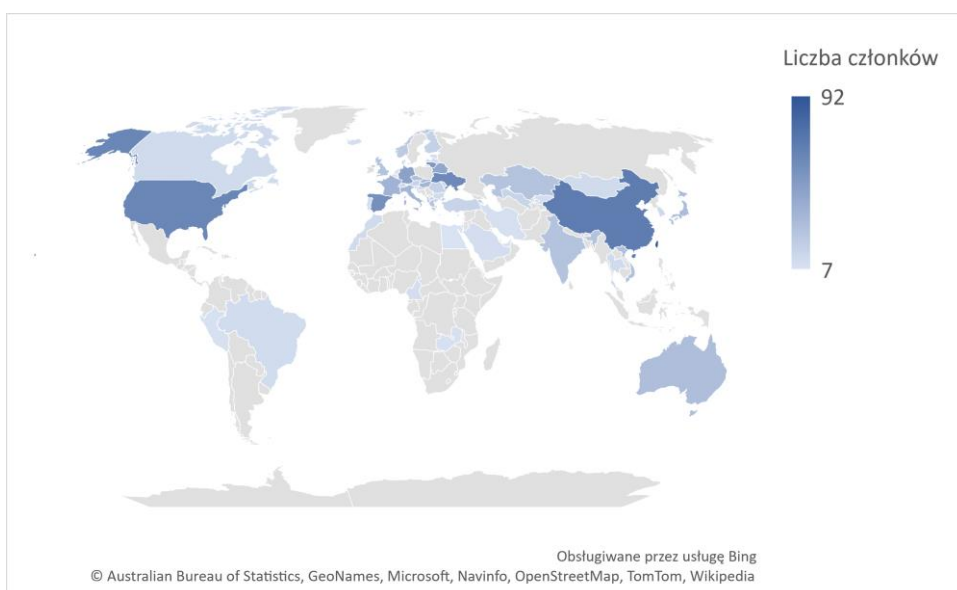
Wydaje się więc, że zasoby, którymi dysponują parlamenty w swojej aktywności zagranicznej są wykorzystywane z różną efektywnością. Obrazują to także mapy prezentujące rozproszenie geograficzne państw, z którymi polski Sejm i węgierskie Zgromadzenie Narodowe utrzymuje kontakty bilateralne.

Mapa 1. Parlamentarne grupy przyjaźni polskiego Sejmu w latach 2015-2019, pod względem liczby członków

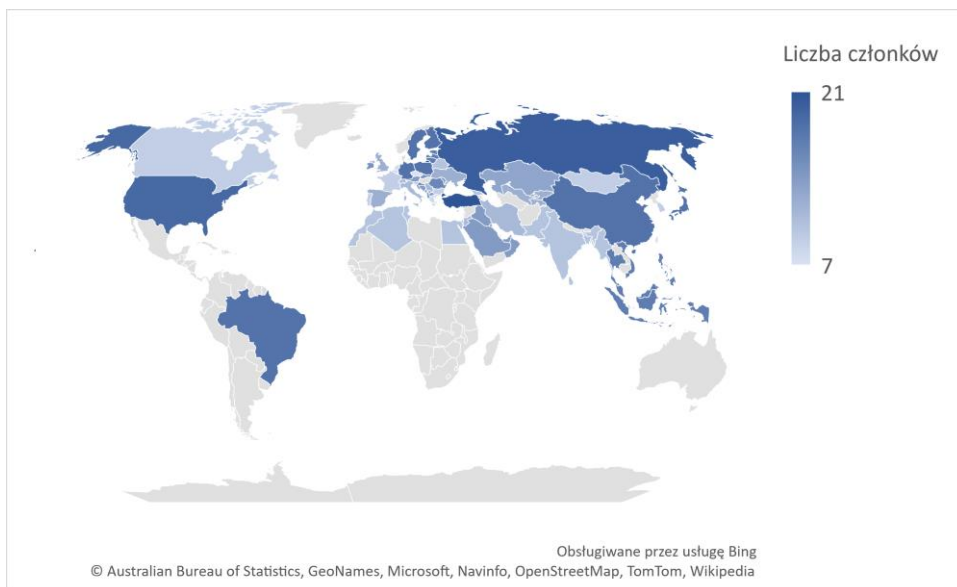
Źródło: opracowanie własne

Mapa 2. Parlamentarne grupy przyjaźni polskiego Sejmu w latach 2019-2023, pod względem liczby członków

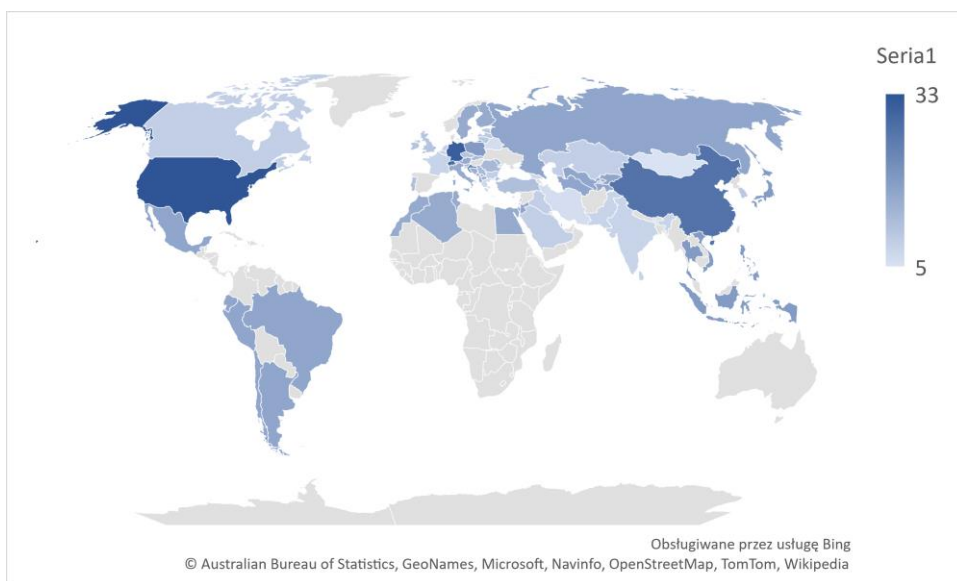
Źródło: opracowanie własne

Mapa 3. Parlamentarne grupy przyjaźni węgierskiego Zgromadzenia Narodowego w latach 2014-2018, pod względem liczby członków

Źródło: opracowanie własne

Mapa 4. Parlamentarne grupy przyjaźni węgierskiego Zgromadzenia Narodowego w latach 2018-2022, pod względem liczby członków

Źródło: opracowanie własne

Autor: dr Michał Dulak - doktor nauk społecznych w zakresie nauk o polityce. Adiunkt w Katedrze Studiów nad Procesami Integracyjnymi w Instytucie Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych UJ. E-mail: michal.dulak@uj.edu.pl

